

עימכם בדיבורים אני אעלה לזה ההר ושם אני אקח מים בכדי לשתות.

לפעמים בתרמילו של העני נמצאת המרגלית

אָפִיק רַבִּי יֵיסָא חָד זְפִירָא מָלִי מִיִּין, וְיַהֲב לֵיהּ וּבְתוּךְ כַּךְ
הוציא רבי ייסא נוד אחד מלא במים ונתן לו לשתות. **בְּתַר דְּשָׁתָהּ,**
אָמַר נְסִלְק עִמָּךְ לְמִיָּא. סְלִיקוּ לְטוּרָא, וְאַשְׁתַּכְּחוּ חָד
חוּטָא דְּמִיָּא דְּקִיק, וּמְלִי קְטַפוּרָא חָד. יְתַבּוּ ואחרי שהוא שתה
אמר לו רבי ייסא שעכשיו נעלה עימך למקום המים ואז הם עלו להר ומצאו שם מעין אחד
שנבע ממנו מים כעין חוט אחד דק ואז הם מילאו ממנו את הכד שלהם במים וישבו שם.
אָמַר לוֹן הֵהוּא בַר נָשׁ, הֶשְׁתָּא שְׂאִילוּ, דִּהָא אָנָּא

אור הרשב"י

השנחת ה' על לומדי תורה לשמה. והוא הוכיחם עד דאנא עמכון במלין וכו', וכלומר אם הייתם עוסקים בתורה הייתי סובל צער צמאוני לשמוע דברי תורה, אבל כיון דאינו אלא סיפורי דברים טוב לי לעלות להר ולשתות במשך הזמן שאאריך עמכם במלין דעלמא. ומזה הבין רבי ייסא, שתלמיד חכם הוא ונתן לו כלי של מים שהיה לו. וכדי שהוא לא יסרב לקחתם דיאמר שאינו רוצה להריקם ממים שבידם, אמר נסלק עמך למיָּא, וכלומר הנאה אתה עושה לנו במה שהודעתנו שיש מים בהר שודאי יהיו יותר קרים משלנו ונמלא מהם וגם נשתה שמה.

דהוה אתי, רבי חגי היה כדמסיק ומשום דמסיים בענין המרגלים מביא ענין זה בכאן. דהוה צחי וכו', אמר כל זה מפני שאחד מהדברים המופתים למכחישי ההשנחה הוא בראותם כי שוה האדם לבהמה במקרי העולם רעב וצמאון וזולתם, ולכן שאלוהו מי הוא, אולי גוי היה שאין מותרם מן הבהמה, ובאומרו להם שהיה יהודי וצמא, כדי שלא יאריכו עמו בדברים לעכבו ממצוא מים, חזרו ושאלוהו אם היה למדן, כי היה רצונם לתת לו המים שהיה בידם, ואילו היה עם הארץ שמא לא יתנום לו, על דרך מה שאמר רבי אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ. ועוד אפשר שרצו לרמוז שאילו היה תלמיד חכם לא יבוא לידי אותו צער, כי

הלימוד היומיומי

לענין שלמה בן סעדה דהן ז"ל

אֲשֶׁת־דִּלְנָא בְּאוֹרֵייתָא, עַל יְדוּי דְחָד בְּרִי, דְּאָנָא
עֵילִית לִיה לְבִי רַב, וּבְנִינִיה רְוּוּחָנָא בְּאוֹרֵייתָא ואז אמר

להם אותו האדם שעכשיו אתם יכולים לשאול האם עסקתי בתורה כי באמת אני עסקתי
בתורה ע"י אחד מִבְּנֵי שהוא הכניס אותי לבית המדרש ובגללו הרווחתי וזכיתי בתורה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה אִי עַל יְדָא דְבִרְךְ, טַב הוּא. אָבֵל מְלָה
דְּאָנָן בִּיה, אָנָא חֲמִינָא דְלֵאֲתָר אַחֲרָא בְּעִי לְאִסְתְּלָקָא

אמר לו רבי חזקיה שאם זכית לתורה ע"י בןך הוא דבר טוב אבל הדבר שאנו עוסקים בו
עתה אני רואה שצריך להעלות אותו למקום אחר, דהיינו שצריך לשאול אותו את רשב"י.

אָמַר הַהוּא בְּר נָשׁ, אִימָא מְלָךְ, דְּלִזְמִינִין בְּאַפְרָקְסָתָא
דְּעֵנִיָּא תְּשִׁבַּח מְרַגְנִיתָא אמר להם אותו האדם תאמר את דברך ותשאל

את שאלתך כי לפעמים בתרמילו של העני נמצאת המרגלית.

שלמה המלך אמר הפסוק על דברי השפשים שרוצים לפרוק מעליהם עול
תורה ולחיות בבהמות

אָמַר לִיה הַאי קָרָא דְאָמַר שְׁלֹמֹה, סַח לִיה ואז הם אמרו לו
את זה הפסוק שאמר שלמה וסחו לו את שאלתם. אָמַר לִיה, וְכִי (נ"א
בְּמָה) בְּמָה אֲתוֹן פְּרִישָׁן מְשָׂאָר בְּנִי נָשָׂא דְלֵא יְדַעִי [כד].

אור הרשב"י

[כד] והרמ"ז ביאר במה אתון פרישן וכו', הנאמנות והמקובלות, הם שקטים בלבם כי לא
כוונתו כי החכמים המלומדים מתחילתם יפגעו פגעי הספקות יען הכל מתורץ ומיושב
בחכמה האמיתית, אשר בידם ההקדמות בשכלם, וכעין שכתב הרמ"ק ז"ל בפרדס (שער

הלימוד היומיומי

לע"נ שלמה בן סעדיה דהן ז"ל

אָמְרוּ לִיהוָה וּבַמָּה וְהָשִׁיב לָהֶם וְכִי אַתֶּם לֹא יוֹדְעִים אֶת פֶּשֶׁט הַפְּסוּק וְאִם כֵּן בְּמַה אַתֶּם מוֹבְדִלִים מִשָּׂאֵר הַבְּנֵי הָאָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְאִזּוֹ הֵם שָׁאלוּ מִמֶּנּוּ וּבְמַה אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת פִּירוּשׁוֹ. אָמַר לוֹזָן, עַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה הָאִי קָרָא, וְלֹא אָמַר הָאִי מִגְרָמִיהּ, כְּשֶׁאֵר אֵינּוֹן מְלִין הָשִׁיב לָהֶם אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁעַל דְּבַר זֶה שְׁאֵנִי יֹאמֵר לָכֶם עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה אֵת זֶה הַפְּסוּק וְדַבֵּר זֶה לֹא אָמְרוּ שְׁלֹמֹה מִעֲצָמוֹ כְּשֶׁאֵר דְּבָרָיו אֵלֹא הוּא אָמְרוּ עַל דְּבָרֵי הַטִּיפְשִׁים. אָלֵא אַהֲדַר אֵינּוֹן מְלִין דְּטַפְשָׁאֵי עָלְמָא דְאִמְרֵי כְדָּ, וּמֵאֵי אִמְרֵי. כִּי מְקַרְהָ הָאָדָם וּמְקַרְהָ הַבְּהֵמָה וְגו' כִּי בְּאֵמַת הוּא חוֹזֵר וְאֹמֵר אוֹתָם עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁטִּיפְשֵׁי הָעוֹלָם אוֹמְרִים כֵּן, וּמֵהֶם הֵם אוֹמְרִים כִּי מְקַרְהָ הָאָדָם וְגו', טַפְשָׁאֵי דְלֹא יִדְעִי וְלֹא מְסַתְּכְלָן בְּחַכְמַתָּא אִמְרֵי דְהָאִי עָלְמָא אֲזִיל בְּמִקְרָהּ, וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲשַׁנַּח עֲלֵיהוֹן כִּי הַטִּיפְשִׁים לֹא יוֹדְעִים ע"י שֶׁהֵם לֹא מֵתְבוֹנְנִים בְּחַכְמַת הַתּוֹרָה וְהֵם אוֹמְרִים

אור הרשב"י

בשכליהם להעלות כך על לבכם, עד שלבן בראותכם דברי שלמה אתם תמהים איך אפשר שכתוב בן אחרי שכל דבריו בחכמת ה' אבל הם לא ירדו בתחילה לסוף דעתו ושאלו לו, ובמה, וירצה מה ענין תשובתך ואת לשאלתינו, כי במה נבדלנו משאר בני איש שאינם יודעים עד שזו תהיה תשובה מספקת למה שנסתפקנו בדברי שלמה, אדרבא אם כוונתך שאנחנו חכמים, היא הנותנת להתקשות בדבריו.

עצמות וכלים ט' לענין קושיית הבחירה והידיעה האלקית, עד שכתב ולנו אין לנו מזה קושיא כלל ועיקר. וכל שכן למי שלומד בחכמת האר"י ולה"ה שהכל ברור לפניו לפי שמיוסד על אדני האמת ודרכי יושר, ולכן לא יעלה על לבם אותם הספקות אשר מסתפקים הפלוסופים. וזהו ענין אומרו אתון פרישן, וירצה מובדלים מהם עד הקצה האחרון, כי הם מקיימים בדעתם סברתם לאמיתית, ואתם לא תדעו איך אפשר לאומרה, כי אין שום צד

שהעולם הזה הולך ומתנהג רק ע"י מקרה ואין הקב"ה משגיח עליהם, **אֵלֵּא מִקְרָה**
הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד וְגו' אלא הוא רק מקרה
האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם כי באמת אין בחירה ושכר ועונש אלא הכל מקרה
מאחר שהם רוצים לפרוק מעליהם עול תורה ולחיות כבהמות.

שלמה קרא לטפשים בהמות שעושים עצמם כבהמות

וַיְכַד שְׁלֹמֹה אֶסְתֵּבֵל בְּאֵלֵין טַפְשָׁאִין דְּקֹאמְרֵי דָא קָרָא
לוֹן בְּהֵמָה, דְּאֵינֹון עֲבָדִין גְּרַמְיֵיהוּ בְּהֵמָה מִמָּשׁ,
בְּגִין דְּאֹמְרֵי מְלִין אֵלֵין וכאשר שלמה ראה באלו הטיפשים שהם אמרו כן
אז הוא קרא אותם בהמה כי הם עושים את עצמם כבהמות ממש מאחר שהם אומרים את
הדברים האלו. **וּמְנַלָן** ומנין לנו ששלמה קרא אותם בהמות. **קָרָא דְעֵלִיָּה**
אוֹכַח, דְּכִתִּיב אלא הפסוק מוכיח עליהם במה שכתוב, (קהלת ג) **אָמַרְתִּי**
אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרַם הָאֱלֹהִים
וְלִרְאוֹת שְׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי
וַחֲשִׁיבָנָא בְּהָאֵי לְאֶסְתֵּבֵלָא עַל מָה פירושו שחשבתי להתבונן בדבר
זה ועל מה חשב שלמה להתבונן, **עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם. עַל הָהוּא**
מְלָה דְטַפְשׁוֹתָא, דְּאֵינֹון אֹמְרֵי לְבָרַם הָאֱלֹהִים
בְּלַחֲזוֹרְיֵיהוּ אלא הוא על דברת בני האדם שהוא על דברי הטיפשות שלהם שהם
אומרים שהעולם הוא במקרה ולכן כתוב 'לברם אלהים' כי בירר אותם הקב"ה שהם יהיו